

[Boligministeren]

jeg anmode folketinget om en velvillig og hurtig behandling af forslaget.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forespørgsel til energiministeren:

Forespørgsel af Maisted (FP):

»Hvordan bedømmer ministeren energiprisudviklingen, og hvorledes mener ministeren at energiafgifterne herefter bør tilrettelægges?«

(Forespørgsel nr. F 19. Anmeldt 16/4 82. Fremme af forespørgslen vedtaget 22/4 82).

Begrundelse

Maisted (FP):

Når vi har stillet denne forespørgsel, skyldes det selvfølgelig, at energiministeren har det med at komme med nogle løse bemærkninger til offentligheden, sådan at den hverken ved ud eller ind, og energiministeren har på den anden side gang på gang udtrykt, at pressen ikke rigtig forstår ham. Nu får han så lejlighed til at forklare nøjere, hvad det er, han mener.

Udviklingen i energipriserne i forhold til lønninger og andre omkostninger er selvfølgelig af stor betydning for samfundet, og sammen med de høje afgifter og de høje energipriser er de en belastning for den enkelte dansker og dennes familie. Det er derfor vigtigt for befolkningen at få at vide, om energipolitikken skal bruges til at opkræve flere skatter, om den skal være et instrument til fortsat at nedsætte levestandarden for den almindelige lønmodtager her i landet, eller det er argumenter som, at vi har befundet os i en knaphedssituation, og at det derfor har været nødvendigt at have høje energipriser, der skal være afgørende. Det er klart, at hvis det er det sidste, der er afgørende, er der rimelighed i, at man skal spare på olien; og det er jeg selvfølgelig også overbevist om at befolkningen har opdaget.

Men det ser altså også ud til, at energiministeren vil have variable olieafgifter for at beskytte sit naturgasprojekt, og selvfølgelig får skatteministeren så en hel del flere penge i statskassen. Ideen om højere energiafgifter er ofte fremført af energiministeren og andre socialdemokrater; f.eks. udtalte energiministeren i oktober 1981 på årsmødet i Danske

Fjernvarmeværkers Forening i Ålborg: »Uden at jeg har beføjelse til at sige det, kunne det tænkes, at der med tiden bliver indført afgift på kul, og mine beføjelser rækker heller ikke til at love fritagelse.« På samme møde udtalte Per Kaalund, socialdemokratisk amtsborgmester i Københavns amt, at priserne på varme bør udjævnes, eventuelt via lovgivningen, og den daværende formand for Kommunernes Landsforening, socialdemokraten Thorkild Simonsen, mente, kommunerne burde have mulighed for inden for deres eget område at udligne varmepriserne. Lige forinden, i september måned, havde den socialdemokratiske formand for Hovedstadsregionens Naturgas I/S udtalt til Radioavisen, at folk skulle tvangstilsluttes det offentlige gasnet, hvad enten de ville eller ej; var de modvillige, havde staten jo midler til at fremme sagen ved f.eks. at hæve priserne på olie og el. Og så her til sidst, i april måned, har energiministeren talt om disse variable olieafgifter for at beskytte naturgasnettet, og han er blevet bakket op af statsministeren, så det kan jo ikke være sådan helt tilfældige strøtanker, han har haft.

Men der er selvfølgelig næppe mange danskere, der synes, at fyringsolien ikke er dyr nok, og selv om man halverede prisen, er jeg overbevist om, at de ville fortsætte med at isolere deres boliger. Og det er et slag imod de mennesker, der i dag er arbejdsløse, idet store nye omkostninger selvfølgelig vil have en afsmittende virkning på omkostningsniveauet for produktionsvirksomhederne. Selv om de er fritaget for en afgift, vil der blive tale om stigende lønninger, idet enhver jo forsøger at få kompensation for stigende udgifter, det ved vi, og derfor er det en ejendommelig politik, energiministeren lægger frem som strøtanker.

Besvarelse

Energiministeren (Poul Nielson):

Den forventede udvikling i olieprisen, som der jo også spørges om i forespørgslen, er ifølge vores Energiplan 81, at vi vil se en fordobling fra 1980 frem mod år 2000 i realprisen. Et væsentligt træk ved den form, prisudviklingen forventes at få, er, at der efter de voldsomme stigninger i 1979, 1980 og 1981 vil indtræde en periode på nogle år med forholdsvis beskedne prisstigninger,

[Energiministeren]

hvorefter man så får en stærkere udvikling; dette mønster kendes også fra den første prisstigningsbølge, vi havde, i 1973-74. Stigningen i dollarkursen er hovedårsagen til stigningen i de importpriser på olie, vi har haft siden 1980, idet importprisen målt i dollars i denne periode kun har vist mindre ændringer.

OPEC-landenes produktionsnedsættelser og det forhold, at de internationale olieselskaber sandsynligvis vil ophøre med at trække på lagrene inden for den nærmeste fremtid, samt et forventet økonomisk opsving i de olieimporterende lande i løbet af efteråret giver grundlag for en formodning om, at de officielle priser på råolie fra OPEC-landene vil være konstante i den nærmeste fremtid, målt i dollars. Alt tyder altså på, at den struktur, vi kender, vil holde sig et stykke tid, målt i dollars.

Kommer vi i den situation, at forbrugerprisen på olie falder, bør det efter regeringens opfattelse give anledning til overvejelser om ændringer i de styringsmidler, der anvendes nu.

Det er afgørende, at man fastholder realistiske forventninger med hensyn til den mere langsigtede udvikling i oliepriserne og dermed holder fast ved den energipolitiske målsætning, der også er bred enighed om her i folketinget: at opnå en så stor oliefortrængning som muligt både ved nedsættelse af energiforbruget, bl.a. ved isolering, og ved udnyttelse af kraftvarme, naturgas og vedvarende energi.

Jeg går her ud fra, at man stort set fra alle sider deler den opfattelse, at man næppe kan forvente, at der bliver et vedvarende, langsigtet, reelt prisfald på olien, og det er, fordi en sådan forbigående udvikling kan narre os med hensyn til et realistisk billede af, hvad det er klogt at gøre i et langsigtet perspektiv. Det er for at undgå den effekt, at de tanker, jeg har givet udtryk for, er blevet fremsat.

Under alle omstændigheder er situationen den, at olieforekomsterne er begrænsede, de er ikke udtømmelige, og derfor skal der under alle omstændigheder før eller siden ske en fundamental omstrukturering af hele forbruget. Hertil kommer, at vi i forskellige krisesituationer kan komme til at opleve en egentlig forsyningssikkerhedsmæssigt vanskelig situation.

Der er tale om milliardinvesteringer i kraftvarmeværker og naturgas og vedvarende energianlæg i konsekvens af den energipolitik, der er tale om. I de næste ca. 15 år skal der investeres her i landet i kraftvarme- og fjernvarmeudbygning i et omfang af 23-25 mia kr., altså omkring det dobbelte af det samlede naturgasprojekts investeringsstørrelse. Det er væsentligt at have disse proportioner klart for sig i debatten, og der skal løftes en vældig opgave omkring vedvarende energi for at kunne komme op på det bidrag, vi gerne ser i samme periode. Denne omlægningsproces vil blive svækket, hvis ikke vi fastholder incitamenterne til forandringerne. Det er altså nødvendigt at tænke langsigtet.

Vi har præsteret et fald i energiforbruget her i Danmark, der er dobbelt så stort som i de andre industrilande, og det er ikke relateret til en dobbelt så stor økonomisk tilbagegang aktivitetmæssigt, som de andre lande har haft. Der er altså en reel forskel på, hvad vi har opnået, og hvad de andre har opnået. Disse tanker har jo også andre tænkt. Den økonomiske vismand professor Karsten Laursen har i Aarhus Stiftstidende den 14. april 1982 erklæret, at hvis man – og jeg citerer:

»... undlod at lade de nationale oliepriser følge den internationale nedgang, ville der kunne opbygges en stødpude til brug, i det øjeblik oliepriserne igen stiger. Herved kunne et tredje olieprischock forebygges.«

Det er præcis den tankegang, jeg også har givet udtryk for. Den 16. marts i år understregede EFs energiministre på et Rådsmøde igen den særlige betydning, man i EF tillægger energiprisspørgsmålet som et led i energistrategien i medlemslandene. Man bekræftede også, at det er nødvendigt, at alle medlemsstater overholder principper om, at forbrugerpriserne bør afspejle de faktiske vilkår på verdensmarkedet under hensyntagen til mere langsigtede tendenser – og det er den afgørende del af det her – og at en af de afgørende faktorer for forbrugerpriserne bør være omkostningerne i forbindelse med overgang til andre energiformer og disses videre udvikling. EF-ministre tænker og udtrykker altså nøjagtig det samme, som der fra min side har været sagt.

Ministrene har yderligere erklæret, at forbrugerpriserne bør muliggøre en tilstrækkelig stor investering i energiforsyning og anspre

[Energiministeren]

til rationel anvendelse af energi. De må derfor ikke holdes nede på et kunstigt lavt niveau, der kan hindre dem i at give et pålideligt billede af markedsforholdene og især de langsigtede tendenser. Det, der har været udtrykt fra min side, passer derfor godt ind i den almindelige internationale tankegang fra ansvarligt hold om disse ting.

Jeg vil godt afslutningsvis sige, at et konkret forslag om en forhøjelse af olieafgiften ikke har været behandlet i regeringen, men disse tanker vil, i det omfang udviklingen i olieprisen skaber baggrund herfor, kunne indgå i regeringens overvejelser. Vi har altså ikke et færdigt, detaljeret system liggende i skuffen. Det er det principielle energipolitiske i det, der for mig er afgørende.

Forhandling

Maisted (FP):

Der kom jo ikke noget nyt for dagen, ud over at vi altså nu fik fastslået, at regeringen agter at indføre variable oliepriser, i det øjeblik dollarkursen falder eller olieprisen vedbliver at falde, og jeg er imponeret over det kendskab til fremtiden, som energiministeren mener at have.

Der er ikke mange ord om ny teknik, som kan få hans naturgasprojekt til at kuldsejle, men det, vi ved, er, at han her i folketingset skulle have et flertal for sammenlagt inden for de næste 10-15 år i hvert fald at have en samlet investering på omkring 40 mia kr. i udbygning af det kollektive energiforsynings-system, som altså bliver afsindig dyrt for befolkningen.

Vi er af den opfattelse, at vi skal skaffe samfundet den billigst mulige energi, og en hvilken som helst fordyrelse af den art, ministeren agter at gennemføre, betyder, at vi får en stagnation og dermed endnu flere arbejdsløse, end vi har i dag. Men det er selvfølgelig i overensstemmelse med den politik, socialdemokratiet fører. Det minder om Ebberød Bank, når man over energien vil opkræve milliardbeløb i skatter og afgifter og så på den anden side vil bruge et antal milliarder til at sætte arbejder i gang i kommunerne, såkaldt meningsfyldt arbejde.

Til udtalelsen fra den førnævnte vismand om, at det var en genial tanke, var der den tilføjelse, at det skulle være et internationalt initiativ, man så skulle tage; han gik altså

ikke ind for, at Danmark isoleret skulle gennemføre en variabel olieafgift. Endelig er der også en række andre økonomer, der meget kort og klart har sagt, at dette var en dårlig idé, og at den eneste baggrund for, at socialdemokraterne vil gennemføre den, var, at de ville beskytte naturgasnettet, fordi det ville være urentabelt. Vi skal senere i dag behandle et forslag fra det radikale venstre, som klart fortæller, at man bliver nødt til at lave et system, sådan at alle skatteydere kommer til at betale for den fejltagelse, som socialdemokratiet står for.

Løvig Simonsen (S):

Det er alle i folketinget, også fremskridtspartiet, bekendt, at målsætningen for vor energipolitik er at sikre energiforsyningen, at mindske vor sårbarhed og at nedbringe forbruget.

Det er også velkendt, at man for at opfylde målsætningen må benytte forskellige styringsmidler som beskrevet i EP 81: oplysning, økonomiske styringsmidler og administrative styringsmidler.

Disse forskellige styringsmidler bruges naturligvis ikke i flæng, men er nøje afstemt efter målsætningen og den forventede udvikling.

At styringsmidlerne virker efter hensigten, kan vi konstatere ved et stærkt faldende energiforbrug, der bl.a. har betydet, at vi har sparet 4 mia kr. til energiimport i 1981.

En ny situation kræver naturligvis, at der må foretages overvejelser om ændringer, således at den energipolitiske målsætning fastholdes. En nedgang i oliepriserne eller en svingende dollarkurs kan medføre et kortvarigt fald i oliepriserne, men såfremt et sådant fald bliver af længere varighed og slår fuldt igennem på det danske marked, kan det medføre et øget forbrug, hvilket igen vil medføre, at målsætningen i henhold til EP 81 udskydes.

Det er derfor nødvendigt, at det nøjere overvejes, på hvilke måder energipolitikken fastholdes, så vi ikke atter kommer i en situation som den mellem de to oliekriser i 1973-74 og i 1978-79, samtidig med at konsekvenserne for forbrugerne naturligvis også skal indgå i overvejelserne.

Det her fremførte er som sagt alle i folketingset bekendt, og hensigten med frem-

[Løvig Simonsen]

skridtspartiets forespørgsel kan derfor kun have ét af to formål: 1) at man ønsker en bekræftelse på det, man i forvejen ved, eller 2) at man ønsker at fiske i rørt olie.

Såfremt det første er tilfældet, er forespørgslen overflødig. Hvis det sidste er tilfældet, kan jeg kun konstatere, at det er spil for galleriet.

Annelise Gotfredsen (KF):

Energiministerens udtalelser, godt bakket op af statsministeren, om en fastfrysning af olieafgiften er dråben, der får bægeret til at flyde over. Det vil sige, at de lavere oliepriser, hvis det går efter energiministerens mening, ikke må komme forbrugerne til gode.

Nu har danske borgere spinket og sparet, isoleret deres huse, nedsat olieforbruget og rettet sig efter berettigede ønsker om at gøre os mere uafhængige af olien, og især pensionisterne gennemgår jo meget vanskelige tider. Vi har faktisk været flinkere og mere opfindsomme til at spare end næsten alle andre lande. Olieprisen er ved at finde et stabilt, lavere leje, og måske har vi yderligere nedgang i vente, men et fald i oliepriserne bør ikke komme forbrugerne til gode, siger ministeren, så må man sætte en højere afgift på olien, så forbrugerens omkostninger kunstigt holdes i vejret, ellers kan man forvente, at forbruget stiger igen. Ja men det kan da ikke være ministerens mening. Den isolering og den omlægning, der er sket, og som begrænser forbruget langt ud over, hvad der var forventet, og som yderligere vil kunne øges ved en fornuftig boligpolitik, forsvinder da ikke igen. Prisen er da for øvrigt også med afgifter på omkring 30 pct. af en betragtelig størrelse, som nok skal afholde befolkningen fra det store oliefrådseri, medmindre der sker det helt store skred i prisudviklingen, og et sådant plejer ministeren jo ellers ikke at forudse, men det kommer måske an på, for hvilket øje ministeren vælger at holde kikkerten.

Det er både utaknemligt, upædagogisk og uretfærdigt over for forbrugerne, der i øvrigt vander sig under et stigende skattetryk, og vi kan i hvert fald garantere, at det konservative folkeparti ikke vil være med til den slags narrestreger.

Men sandheden er jo også den, at oprettholdelse af en høj oliepris er en forudsætning

for, at ministeren kan sælge sin naturgas, som allerede i dag afvises af en stigende del af de forventede forbrugere. Med andre ord: er prisen for høj på gas, må olieforbrugerne straffes med forhøjede afgifter. Og vi må ikke glemme, at konkurrenceforholdet allerede er forvredet, fordi den rene gaspris skal sættes i forhold til olie med afgifter. En tilstrækkelig rentabilitet for projektet er nemlig kun mulig, når prisen kan sættes i forhold til olie plus afgifter, og falder olieprisen, skal gassen altså reddes ved ekstra høje afgifter. Olieforbrugerne skal pynte på, hvad der står i fare for at blive århundredets største økonomiske fadæse.

Vi har sagt det før, men ved denne debat om energipris og -afgifter må det siges igen. Fadæse betyder jo fejl, og det er menneskeligt at fejle. Det er muligt, at der er fejlet, men det er politisk uansvarligt at fremture i fejltagelser, som gang på gang er påvist fra mange forskellige sider. Man kan ikke fortsat afvise kritik som feberfantasier fra en modvillig opposition. Ministerens eget selskab, D.O.N.G., har advaret, ministerens egne oplysninger er aldeles utilstrækkelige, og alvorren understreges jo af de tanker, der ganske vist ikke er konkretiseret, som kun skal diskuteres nu, osv. osv., men vi ved godt fra andre ting, som ikke er konkrete i øjeblikket, og som diskuteres, hvad det betyder. Det understreges af ministerens udtalelser om energiafgifternes fastfrysning og i øvrigt af mange andre udtalelser, der er fremsat om udjævning af energipriser. Det går ikke mere, hr. minister. Ifølge opinionsundersøgelser har befolkningen stor mistillid til projektet, og det er også tydeligt, at folketingets partier er blevet mere og mere utrygge ved foretagendet.

Vi kan ikke længere byde befolkningen at køre videre med ubesvarede spørgsmål og løse ender i et projekt, som kræver milliardinvesteringer. Hvor store de endeligt bliver, er også en dunkelhed, men man pønser altså nu på at tage en kunstig afgiftspolitik til hjælp. Den hidtidige og midlertidige pingpong-leg mellem minister og folketingsudvalg må holde op. Hvorfor må den danske befolkning ikke få en uvildig undersøgelse af dette projekt? Er ministeren bange for, at en uvildig, upartisk og upolitisk undersøgelse kan bringe ting for dagen, som ikke godt kan tåle dagens lys? Hvilket parti kan i grunden

[Annelise Gottfredsen]

modsatte sig en sådan undersøgelse, som vil være det eneste, som kan stoppe denne føljeton af uro og tvivl? Det er en sag, der griber dybt ind i den enkelte danskers hverdag. Energiudgiften mærkes hårdt hver eneste dag på regnskaberne.

Ministeren har klaget over manglende borgerlig hjælp til sit naturgasprojekt, men det konservative folkeparti vil i hvert fald ikke være med til i blinde at udstede blankoveksler. Det er nu nødvendigt at forelægge relevante tal og forudsætninger, som også omfatter muligheden for at opnå en betydelig bedre økonomi ved eventuelt at begrænse projektet til det mindst mulige. Det er disse undersøgelser, der er behov for i øjeblikket, ikke forvirring og forsøg på at forskrække befolkningen med udtalelser om stigende afgifter og prisudjævninger. Det er undersøgelser, der er behov for for at skabe ro, og det er nødvendigt både for erhvervslivet og for den private forbruger.

Vi vil derfor i dag fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget pålægger regeringen at nedsætte et udvalg bestående af uvildige eksperter inden for energi og samfundsøkonomi med henblik på en vurdering af naturgasprojektet og fremlæggelse senest pr. 1. september i år, går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Jeg skal samtidig gøre opmærksom på, at afstemning om denne og eventuelt følgende dagsordener først vil finde sted i morgen, fredag.

Lennart Larson (V):

Det er relevant at drøfte dette problem om energipriserne, som er så betydningsfuldt for omkostningsgrundlaget og hele udviklingen i samfundet; for den økonomiske krise, verden står i i dag, har jo sin rod i energikrisen.

Men det er vel nok lidt subjektivt at bruge Energiplan 81, som man selv har lavet, ved vurderingen af, hvordan det vil gå med energipriserne, for ingen af os kan sige, hvordan

det vil gå. Vi kan have en formodning, og jeg har den formodning, som ministeren også var inde på, at lagrene er begrænsede.

Europas afhængighed af energi er meget stor, og hele usikkerheden om Mellemøsten og en lang række andre ting spiller ind med hensyn til energipriserne. Jeg har den opfattelse, at vi får et pusterum på mindst en halv snes år, hvad angår omkostningsniveauet i relation til energipriserne, fordi det er lykkedes os at gennemføre besparelser ved at sætte efterspørgslen efter energi ned og på den måde få ro om energipriserne. Det er det pusterum, man skal bruge fornuftigt, og derfor er det rigtigt at have sådan en debat.

Den energibesparelse, som Danmark har opnået, og som vel er en af de største i den udviklede verden, er jo ikke opnået, fordi vi har fået et energiministerium eller en energistyreelse eller en energiplanlægning. Den er opnået i kraft af nogle tilskud til isolering og også i kraft af den almindelige afmatning i samfundet.

Der har virkelig været tænkt langsigtet, for Danmark var vel allerede før energikrisen i gang med at spare på energien, og derfor tror jeg, det er væsentligt, at vi får brugt den tid, vi har nu, forhåbentlig en halv snes år, til at få lagt vores energipolitik rigtigt an.

Det er ikke venstres holdning og har heller ikke været det fra starten, at man skal gå på straffeekspedition, fordi forbrugerne i Danmark netop har fulgt henstillingen om at spare på energien. Man brugte også energifgiften for at opnå besparelser, og man er nu langt nede, og uanset de energipriser, vi har haft i dette samfund, har besparelsen været lige stor. Det er altså ikke et afgiftsspørgsmål, men et pædagogisk spørgsmål.

Jeg vil gerne sige, at Danmark ikke kan holde til at have nogle energipriser, der er højere end i de lande, der omgiver os i Europa, i EF eller i Norden. Det er et omkostningsproblem for samfundet, som vi ikke kan leve med.

Regeringen vil ikke bidrage til at løse alvorlige økonomiske problemer, hvis man nu ved at øge skattetrykket, bl.a. olieafgiften, vil prøve på at løse nogle problemer i vor samfundsøkonomi og vor energipolitik. Det vil nok gå helt modsat, det vil være et paradoks: straffen, fordi du sparede, er, at vi sætter olieprisen op. Kan vi ikke gøre alle rige, så kan vi vel gøre alle fattige.

[Lennart Larson]

Jeg tror heller ikke på, at en statsstyring af gasprisen fikseret i forhold til olieprisen med en varieret afgift vil være særlig hensigtsmæssig. Vi må tænke på, at vi har en eneaktionær, som det blev sagt for nylig, der kan sidde i en frokostpause med sin bestyrelse i et lukket kredsløb af egne embedsmænd og andre og fastlægge, hvorledes den store del af vores energiforbrug skal styres.

Hvis man begynder at bruge afgiften på denne måde, så bryder man med det traditionelle hvile-i-sig-selv-princip. Det er ikke rigtigt, når det siges, at kraftvarmeudgifterne skal bruges på samme måde som gasudgifterne. Al den energiforsyning, vi har haft, hviler på et retsprincip, der siger, at den, der får en forsyning, skal betale sin forsyning selv, og sådan vil det også være fremover hos kraftvarmevirksomheder og andre virksomheder, hos kraftværkerne og elektricitetsforsyningerne. Disse virksomheder består af professionelle, dygtige folk, der har skabt Danmark det laveste omkostningsniveau for energien; de har skabt det laveste omkostningsniveau for varme, de har skabt det laveste omkostningsniveau for elektricitet, som er så vigtig for samfundets beskæftigelse, for vores konkurrenceevne. Vi kan ikke blande ideologiske holdninger og statskontrol og styring og statens afgifter ind i oliepolitikken. Vi er nødt til at sikre, at vi tager ved lære af de dygtige, professionelle folk, vi har i vort samfund, folk, der er dygtige til forsyningsvirksomhed, som har gode forretningsmæssige principper, og som har kunnet løse den opgave under en energikrise, uden statens hjælp, uden at få energiafgifter, at sikre, at vi har de lavest mulige energipriser.

Da staten skulle til at blande sig i forsyningsvirksomhed, blev der før lovens vedtagelse rettet en forespørgsel til den daværende minister om, hvorvidt man ville bygge videre på de gode traditioner, vi har i det danske samfund, for forsyningsvirksomhed i kommunal eller privat regie. Jeg vil gerne have lov til at citere, hvad der står om lovens baggrund og lovens vedtagelse i Folketingstidende 1978-79, tillæg B, sp. 1893:

»Der har altid« – jeg understreger: altid – eksisteret en kommunalretlig grundsætning, hvorefter kommunale forsyningsvirksomheder skal hvile i sig selv og altså følge en takstpolitik, der er neutral i forhold til skattekritik. Takster og afgifter for ydel-

ser fra virksomhederne skal således fastsættes med henblik på at opnå dækning af de faktiske udgifter ved de pågældende virksomheder.«

Man må altså ikke blande skat og forsyning sammen. Ombudsmanden bekræftede, at fastsættelse af takster på et andet niveau indebærer en reel forrykkelse af byrdefordelingen mellem kommunernes borgere, herunder navnlig den byrdefordeling, som den kommunale skattelovgivning er udtryk for, og at en sådan forrykkelse efter ombudsmandens mening måtte forudsætte et særligt retsgrundlag, som ikke var til stede.

Ministeren bekræftede dengang, at man selvfølgelig ikke ville bryde med den tradition, man har i dette samfund, man ville ikke bryde med de dygtige forsyningsvirksomheder, de folk, der har kunnet gøre det, man ville ikke gå hen og bære sig anderledes ad.

Ministeren sagde dengang, at det selvfølgelig skal være efter omkostningsprincippet: projektet skal have en rimelig rentabilitet, og det skal hvile i sig selv. I sp. 1898 siger ministeren i sine kommentarer, »at de fremtidige varmepriser ved kollektiv varmforsyning fastsættes ud fra ensartede principper«. Man kan jo ikke byrdefordele på denne måde.

Jeg vil advare ministeren, hvis regeringen påtænker at komme med en afgift, som bryder med disse retsprincipper, som altid har været gældende i Danmark. Det er f.eks. usolidarisk over for de borgere, som ikke gennem sociallovgivningen kan få tilskud til deres energiudgifter. Hvis man begynder at variere energiafgifterne til statens samfundshusholdning, samtidig med at man har et projekt, der skal støttes, eventuelt af statsmidler, så vil man forfordele f.eks. mindrebedemidle i zone 4, der ikke kan få naturgas. Der er mange borgere – det siger ministeren gang på gang – der ikke kan få disse ydelser, og de skal nu betale deres dyre olie, betale deres egne installationer, og de skal betale statsafgift til samfundshusholdningen, og de skal måske også betale en andel af denne afgift til samfundet til bedre bemidlede, der oven i købet kan få naturgas til rabatpris, hvilket de ikke selv kan få. Det er at blande principper sammen, det er at bryde med et dansk retsprincip.

Vi må ikke ødelægge den appelsin, Danmark har fået i sin turban ved at have oliereserver og naturgasreserver i Nordsøen. Det

[Lennart Larson]

gør vi, hvis vi ikke bevarer det professionelle i forsyningsvirksomhederne, hvis vi ikke sikrer omkostningsdækning, hvis vi ikke hænger eneaktionærer og bestyrelsesrepræsentanter op på det ansvar, de har for forsyningen. Vi må ikke skabe social slagside på et område, som vejer så tungt for den enkelte familie i forhold til dens levestandard, nemlig varmeudgiften, ved at den mindrebemidlede, der ikke kan få naturgasforsyning, foruden at han skal købe den dyreste forsyning, igennem sin skat skal betale til, at den bedrestillede kan få det i et andet område. Det må ikke ske, og det vil jeg meget stærkt advare imod.

Kalnæs (SF):

Der har været en hel del spekulation om energiprisernes udvikling i den sidste tid, og det hænger sammen med, at vi har set, at priserne på olie er ved at falde i øjeblikket. Vi har set noget lignende i 1960'erne og 1970'erne, og derfor er der sådan set ikke noget mærkeligt i, at der sker et prisfald nu. Jeg tror ikke, at det prisfald bliver ret stort, og jeg tror, at det bliver et prisfald af begrænset varighed. Jeg føler mig overbevist om, at efter en periode får vi igen prisstigninger på olie og på brændselsprodukter i det hele taget. Jeg tror, at OPEC-landene vil kunne holde sammen om at begrænse olieproduktionen i en periode, og vi vil se, at priserne derigennem efterhånden vil komme til at stige.

Når vi skal diskutere energiafgifternes størrelse, synes jeg, der er 3 ting, man bør lægge vægt på. Der er energipolitikken, og der er i lige så høj grad fordelingspolitikken, og så er der den virkning, det har på nationaløkonomien, på samfundets hele økonomi.

Hvis vi først skal se lidt på de energipolitiske virkninger af afgifter, så er der for os i SF ikke nogen tvivl om, at priserne på brændsel bør være høje, sådan at der spares på energien. Det har den virkning, ud over at der spares på energien, at man investerer i vedvarende energianlæg, at man investerer i isolering og energibesparende foranstaltninger og i at udnytte overskudsvarmen, hvor vi har den rundt omkring i landet. Det synes vi er vigtigt, for det er med til at sætte en hel masse beskæftigelse i gang. Det sikrer også, at vi fortsat sparer på ressourcerne, og det er i allerhøjeste grad med til at forbedre vores

miljø. Det er jo sådan, at den belastning, vores miljø bliver udsat for gennem luftforureningen, først og fremmest stammer fra energiforsyningen. Et stærkt fald i energipriserne i øjeblikket kan bevirke, at man på lidt længere sigt får en stigning i forbruget af energi. Vi har i det sidste par år set et meget kraftigt fald, og vi er meget interesseret i, at vi sparer på energien og holder fast i de energibesparelser, vi har fået, og ikke får dem afløst af nye stigninger i energiforbruget.

Hvis vi skal se på det fordelingspolitiske i forbindelse med energipriserne, må man nok sige, at det kunne tale for, at de skulle være ret lave, i hvert fald når det drejer sig om et vist grundforbrug. Det er navnlig børnefamilier, uddannelsessøgende og pensionister, der kommer i klemme, hvis priserne er for høje. Hvis man skal give sig til alvorligt at overveje de tanker, energiministeren har givet udtryk for, om at holde oliepriserne oppe på et vist niveau gennem ekstra afgifter, så mener vi, det må være en betingelse, at man sørger for, at de befolkningsgrupper, der først og fremmest er udsatte, bliver sikret imod urimelige virkninger af sådanne ekstra afgifter.

Ud over de grupper, jeg har nævnt, er der en anden gruppe i befolkningen, der kommer i klemme, og det er dem, som bor i de ældre og dårligt isolerede boliger. Det er selvfølgelig vigtigt, at man prøver at få isoleret disse boliger, det er den rigtige fremgangsmåde, og der er jo også gennemført nogle love, som skulle sikre, at man kan lave sådanne energibesparende foranstaltninger med tilskud. Det kan man få til parcelhuse og til almenyttige boliger. I princippet gælder det også for private udlejningsboliger, men dér er det faktisk kun et princip, der er ikke noget reelt indhold i princippet, idet lejelovens regler er sådan, at lejerne, som skal betale varmeudgifterne, ikke har nogen som helst indflydelse på, om der skal isoleres. Det bestemmes udelukkende af ejeren af udlejningsejendommen, som ikke skal være med til at betale udgifterne til varmen.

Ser vi på den samfundsøkonomiske virkning af energipriserne, er der ikke nogen tvivl om, at det vil være til stor fordel for samfundet, hvis priserne på olie falder, og den fordel bliver ikke mindre af, at man eventuelt holder priserne oppe på et vist niveau – tværtimod.

[Kalnæs]

Afgifterne på olie og de prisstigninger, der er kommet, har ramt store dele af befolkningen hårdt. Vi stemte i SF imod, de sidste gange energifgifterne blev forhøjet. Det hænger sammen med, at der netop på det tidspunkt var sket meget kraftige prisstigninger, og så syntes vi ikke, det var rimeligt at lægge store afgiftsstigninger oveni. Vil ville i hvert fald ikke acceptere, at det blev gjort, det ville nemlig bevirke, at nogle folk kom ganske alvorligt i klemme.

Der er derfor ingen tvivl om, at hvis vi får et meget kraftigt prisfald på olie og vi skal overveje at forhøje afgifterne på olie for at opfange noget af det prisfald, så må det ikke være det fulde prisfald, man opfanger; en del af det prisfald skal slå igennem på det danske marked. Vi har set, at befolkningen har fået nedskåret reallønnen i den senere tid, og der er al mulig grund til, at en del af dette kompenseres igennem et fald i de priser, der skal betales for brændsel.

Energifgifterne er i øjeblikket lagt på olie, mens der ikke er spor afgift på kul, og inden man begynder at overveje større afgifter på olie, må det være rimeligt eventuelt at overføre en del af disse olieafgifter til en kulafgift, sådan at der blev en mere ligelig fordeling. Det forekommer ikke særlig rimeligt, at de folk, der skal betale den meget dyre olie, oven i det får en høj afgift, mens de, der er så heldige at få de billige kul, helt slipper for afgift. En rimelig fordelingsmæssig politik ville være at prøve at udligne noget af forskellen mellem de to brændselsformer. Der er desuden det at sige til spørgsmålet om kulforbruget, at samtidig med, at det er det billigste brændsel, vi har, er det det, som giver den største forurening, og der er al mulig grund til at indføre rensning af røgen og at belaste kulforbruget med samme afgifter som olieforbruget.

Vi vil i SF ikke på forhånd udelukke, at vi kan støtte, at oliepriserne holdes på et ret højt niveau, men der er nogle forudsætninger, som skal være opfyldt, for at vi vil kunne gå ind i sådanne reelle overvejelser. Det er, at oliepriserne i hvert fald falder et stykke i forhold til det nuværende niveau, at der tages hensyn til de befolkningsgrupper, som er belastet hårdest af de høje oliepriser, at man overfører noget af olieafgifterne til en kulafgift, og at der laves en ændring af leje-loven, sådan at et flertal af beboere i private

udlejningsejendomme kan kræve deres boliger isoleret. Endvidere er det en grundlæggende forudsætning for SF, at kommer der ekstra penge ind i forbindelse med energifgifter, så skal disse penge bruges til at skaffe ny beskæftigelse, således at arbejdsløsheden kan nedbringes.

Emmert Andersen (CD):

Det, vi taler om, når vi taler om energipriser, er jo oliepriserne. Oliepriser i dag er baseret på den olie, der hedder Arabian Light, og den kommer fra Saudi-Arabien, hvilket igen medfører, at det er Saudi-Arabien, der bestemmer de oliepriser, vi kører efter.

Siden 1964 er der sket en 20-dobling af priserne på olie. Taler man med de forskellige eksperter inden for oliebranchen, siger de, at de mener, at oliepriserne i de næste 5 år vil stagnere eller muligvis blive nedsat. Prisnedsættelserne er jo ikke slået igennem endnu på grund af dollarkurserne, men vi kan vel forvente, at der kommer lavere dollarkurser, og på et eller andet tidspunkt vil de slå igennem.

Energiministeren siger: nu vil vi lave en variabel afgift, således at vi kan holde olieprisen på samme niveau som hidtil. Den angivelige begrundelse er, at vi skal fastholde incitamentet til at gå over til andre og billigere energiformer. Disse billigere energiformer er kulbaserede kraftvarmeværker, hvor vi i princippet får overskudsvarmen samfundsøkonomisk gratis. Det er et spørgsmål om a-kraft, som også EP 81 giver udtryk for, men vi synes nok, det er lidt mærkeligt, at man er tilbageholdende med at få a-kraft debatteret og indført. Det er også et spørgsmål om overgang til alternative energiformer.

Den variable afgift i forbindelse hermed synes vi er en meget dårlig idé. For det første: den væsentlige del af prisen på olie fra Saudi-Arabien er afgifter til energiministeren eller til finansministeren. Hvis de dernede nedsætter olieprisen og man herhjemme hæver afgiften, så vil de sige dernede: ja men så er det jo bare energiministeren eller finansministeren heroppe, der får fordel af det, og vi får ikke solgt mere olie af den grund. Og så vil man sætte priserne op igen.

En anden uheldig virkning rammer parcelhusejeren. Parcelhusejeren, som i de sidste 20 år eller siden 1964 har måttet opleve en 20-dobling af olieprisen og i dag er meget hårdt

[Emmert Andersen]

belastet af disse meget høje energipriser, skal fremover ikke nyde godt af nedsættelser af priserne, men skal fortsat køre på det høje niveau. Vi har fået at vide fra hr. Lennart Larsons side, at det er i strid med den kommunalretlige grundsætning, at hver enkelt energiform økonomisk skal hvile i sig selv, og at man ikke må ændre byrdefordelingen mellem de enkelte borgere.

Vi synes også, det er en dårlig idé at fastholde den høje oliepris, fordi vi tror, at man derigennem vil forsøge at redde det miserable naturgasprojekt. Det basale ved naturgasprojektet er: hvad fortrænger naturgassen? Hvis den kan fortrænge olie over hele linjen, o.k., så er det en god idé at bruge naturgas. Det vil den imidlertid ikke komme til. Allerede i dag kan vi se, at i hvert fald halvdelen vil fortrænge kul eller billigere energiformer. Hvis man kigger over en 20-årig, 25-årig periode, så vil man nok opleve, at den sidste halvdel ikke vil være olie, men man ville i mellemtiden, hvis man ikke havde fået naturgassen, have omstillet sig til billigere energiformer, specielt kraftvarme, som samfundsmæssigt er gratis.

Jeg tror nok, at oliepriserne er så høje i forhold til andre energiformer, at vi alligevel får en fortsat overgang til disse andre energiformer. Jeg tror også, at man herigennem har det nødvendige incitament. Den danske befolkning er i besiddelse af en ukuelig vilje til at omstille sig til disse ting. Lad nu de stakels borgere få del i de prisnedsættelser, der eventuelt kommer, og lad os glemme alt om variable energiafgifter!

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal også takke for den debat, vi får her i dag. Jeg synes, det er nyttigt, at vi tager en debat om afgifterne, netop fordi der har været den diskussion i pressen, der har været. Jeg vil også godt takke for ministerens redegørelse, som jeg synes viser en vis åben holdning til problemerne og i hvert fald ikke den fastlåste position, der er fremgået af dagspressen.

Jeg er specielt glad for det, ministeren skriver om, at hvis det er sådan, at forbrugerpriserne på olie falder, må det give anledning til overvejelser. Det synes jeg er en meget vigtig ting, for endnu har vi faktisk ikke set forbrugerpriserne gå drastisk ned, og derfor er det efter vores opfattelse rigtigt, at det

kun, hvis de falder, giver anledning til overvejelser, men at man ikke på nuværende tidspunkt foretager sig noget.

Det andet, som jeg også synes er vigtigt i redegørelsen, er, at man kigger på udviklingen i oliepriserne på længere sigt. Det er meget vigtigt, at vi ikke i forbindelse med energipolitikken kun diskuterer disse spørgsmål fra dag til dag eller, hvis det går højt, fra måned til måned, men netop er i stand til at se dem i det lange perspektiv; det er helt nødvendigt at gøre det, for at vi kan træffe nogle fornuftige beslutninger. På den baggrund er vi tilfredse med den konklusion, energiministeren giver, nemlig at det for det første ikke har været behandlet på nuværende tidspunkt, og for det andet, at man først, hvis udviklingen i oliepriserne skaber baggrund for at vurdere de energipolitiske styringsmidler, tager fat på den sag.

Jeg vil dog godt med det samme sige, for at det kan være en slags ledetråd med hensyn til i hvert fald vores holdning også til et eventuelt videre arbejde, at vi ikke er indstillet på variable oliepriser, og jeg skal komme ind på, hvad jeg mener med ordet »variable«. I øvrigt synes jeg, at debatten her tyder på, at man har glemt, at der i forvejen er en olieafgift, og jeg synes, det kunne være værd at repetere, at den olieafgift naturligvis også spiller ind på prisfastsættelser andre steder.

Vi føler ikke, at det er et rigtigt princip, at man har fluktuerende oliepriser. Dels tror vi, det er administrativt uhensigtsmæssigt, dels mener vi ikke, det vil være rigtigt; jeg tror også, at det vil være meget skadeligt, hvis man skal have en vis konkurrence på det her område, hvad vi synes er nyttigt. Dermed være ikke sagt, at man, hvis oliepriserne falder drastisk, ikke vil overveje, om de energipolitiske styringsmidler, vi har nu, er tilstrækkelig gode.

Jeg mener, at det rigtige at sige nu er, at man følger udviklingen og ser, hvordan oliepriserne udvikler sig, og først hvis de falder, vil man begynde at overveje, hvad der kan gøres. I den sammenhæng, og hvis man kommer til sådanne overvejelser, mener jeg, det er vigtigt, at vi også ser på energipolitikken i dens helhed. Vi har en afgiftspolitik, som jeg sagde, og jeg synes nok, det kan være rimeligt at vurdere, om den afgiftspolitik er hensigtsmæssig i det lange løb, men det, mener jeg igen, bør være noget, man kan tage i en

[Lone Dybkjær]

større sammenhæng. Det, der umiddelbart springer i øjnene, er naturligvis, om vi kan fastholde, at der ikke er afgifter på kul. Vi kan også anlægge det syn, at når der ikke er afgifter på kul, så kunne vi måske bruge noget mere på at forhindre den store kulforurening, i hvert fald ét af to. Men igen i en større sammenhæng, end der er mulighed for i dag. Jeg vil godt slå fast, at vi finder altså ikke, der skal være fluktuerende eller variable olieafgifter; derimod vil vi godt vurdere det, hvis der sker et fald, og kigge på det i en overordnet sammenhæng.

Så har der været rejst spørgsmål om energiafgiftens indflydelse på det, nogle har kaldt det miserable naturgasnet. Jeg mener, det var helt klart, da vi vedtog naturgasnettet i 1979, at energiafgiften var indregnet og også indregnet i forrentningen af projektet, deri er der ikke noget nyt. Jeg mener naturligvis også, at hvis man skal til at indføre nogle energiafgifter her, så skal det være ud fra nogle overordnede sammenhænge, hvori naturligvis også naturgasnettet og naturgasnettets forrentning indgår, men hvor det ikke er det primære. Det må være de overordnede energipolitiske målsætninger, der er de afgørende, ikke bare nogle enkelte dele, som man piller ud.

Til fru Annelise Gotfredsens indlæg skal jeg i øvrigt blot sige, at det er mit indtryk, at de konservative godt vil være med til øgede udgifter, men aldrig til øgede indtægter.

Waldorff (VS):

Vi har selvfølgelig også i VS diskuteret den situation, der kan opstå, at de faldende oliepriser kan komme til at betyde, at energipolitikken bliver slået mere eller mindre i stykker. Sådan må man betragte det, hvis udbygningen af den vedvarende energi bliver væsentligt hæmmet eller forsinket på grund af de faldende oliepriser, eller fordi naturgasprojektet på den ene eller den anden måde kommer i vanskeligheder. Derfor kan vi selvfølgelig godt forstå argumenterne for, at man skal prøve at styre igennem afgifter, fordi det er en temmelig håndterlig og ret praktisk form i en situation, hvor man må forudse – dér er jeg i hvert fald enig med et par stykker her – at olieprisfaldet ikke er noget permanent, men sandsynligvis noget med et år eller to, indtil markedet bliver reguleret.

Vi kan ikke acceptere, at naturgasprojektet bliver anfægtet; vi er enige i, at man ikke må bremse op for den vedvarende energi, vi er enige i, at man ikke må ødelægge de forsøg på energibesparelser, som er i gang.

Hvis man bruger afgiftsformen, så løber man ind i de sociale problemer, der er knyttet til afgifter i det hele taget og afgifter på energiområdet i særdeleshed, og eventuelle forhøjede olieafgifter falder altså sammen med, at reallønnen i de sidste år er faldet temmelig drastisk, og at ikke mindst varmeudgifterne har gjort reallønnen tyndere og tyndere.

Hvis man overhovedet skulle ind i denne diskussion om at bruge afgifter, så vil jeg nok sige, at der er en anden diskussion, som er mere påtrængende, og det er diskussionen om, hvordan varmeudgifterne hviler på de forskellige indkomstgrupper og de forskellige boformer og familieformer. Jeg mener eksempelvis, det er uacceptabelt, at varmeudgifterne ikke er regnet med, når man får boligsikring. Varmeudgifterne er en ganske almindelig omkostning ved at bo og burde naturligvis være en del af grundlaget for boligsikringen. Det andet er selvfølgelig, at vi har protesteret voldsomt imod de manipulationer med pristallet, som blev lavet i december 1979.

Vi vil derfor mene, at det for at undgå de asociale virkninger af en afgiftsforhøjelse er rigtigere at bruge andre styringsmidler, som på lang sigt er de eneste rigtige, ikke det dér med varmesyn, som regeringen har gennemført ved lov, men langt snarere det, vi har foreslået, og som også var boligministerens oprindelige forslag, nemlig en tvungen efterisolering af den eksisterende boligmasse, og det, som regeringen har været fremme med nogle meget forsigtige tanker om, nemlig en fastsættelse af normer for energiforbruget. Man kan sige, at det er nogle styringsmidler, som er mere langsigtede, og som formentlig ikke ville have den samme umiddelbare effekt som en afgiftsforhøjelse i den korte periode, der her er tale om. Derfor kunne man overveje andre ting, f.eks. forhøjelse af tilskud til vedvarende energi.

Skulle der komme et prisfald, som vi virkelig kunne se ville betyde en undergravning af naturgasprojektet, så mener jeg, at man som svar på det måtte diskutere først og fremmest en skærpet tilslutningspligt til na-

[Waldorff]

turgasnettet. Det, der selvfølgelig er et af problemerne med naturgassen, er ikke, at det på nogen måde er et mislykket eller forulykket projekt. Vi havde ønsket en anden anvendelse af gassen end den, der i det væsentligste er lagt op til, men vi ønsker først og fremmest at udbrede naturgasprojektet til alle dele af landet.

I den forbindelse kan det ikke andet end irritere, at de konservative, også med den dagsorden, som er fremsat her, benytter ethvert påskud og enhver lejlighed til at mistænkeliggøre naturgasprojektet. Det er i virkeligheden et af de største problemer, ikke så meget om forrentningen bliver 6 pct., 8 pct. eller 4 pct., det er i virkeligheden ikke særlig interessant, for det her handler om energipolitik. Det, der er det største problem, er, at nogle af de politiske partier har en politisk interesse i at mistænkeliggøre et projekt som naturgasprojektet, og at det selvfølgelig slår igennem i medierne og i folks bevidsthed om, hvad det er for noget. Men det kan vi komme tilbage til, når vi skal diskutere det næste forslag, for det gives der muligvis løsninger på.

Både SF og de radikale har nævnt afgifterne på kul. Jeg mener faktisk, det er en utrolig dårlig idé at lægge afgift på kul dels ud fra en overvejelse af, hvem – og det kunne vi måske få undersøgt engang – der i det væsentlige har gavn af den billige fjernvarmeforsyning. Mit udgangspunkt er, at det især er den dårligst stillede del af de store byers befolkning, og at en afgift på kul vil ramme urimeligt bl.a. brokvartererne i København. Dels mener jeg, der er en bedre måde at løse det problem på, som består i, at man udvider anvendelsen af kul hele tiden. Jeg er enig i, at man skal have bremset for forsøgene på at trænge naturgassen væk fra f.eks. fjernvarmeverker og fjernvarmecentraler og begynde at opføre decentrale fjernvarmeverker baseret på kul. Det skal ikke ske ved, at man prøver at lave en ny konkurrence ved, at så kommer der også afgift på kul, og hvis man så lægger afgift på olie, skal man også senere have yderligere afgift på kul for at bevare balancen.

Jeg mener, at det redskab, der skal til, simpelt hen er, at kullene fuldt ud må betale den pris, som kulforureningen indebærer, og det mener jeg kun kan ske på én måde, nemlig ved, at man sikrer sig, at der ikke fra i

dag kan opføres et eneste kulfyrringsanlæg, uden at det opfylder de meget strenge krav – bl.a. til svovlforurening, men også andre ting – som vi nødvendigvis må stille, hvis vi vil fortsætte med at bruge kul. Det betyder, at kullene helt enkelt må bære de samfundsmæssige omkostninger, der er ved at b. ige kul. I alle andre sammenhænge siger man – og det gør for øvrigt også hr. Lennart Larson – at den enkelte brændselsform selvfølgelig må bære de omkostninger, der er ved den. Det kommer til at koste nogle penge, og jeg mener, at det formentlig i sig selv vil være tilstrækkeligt til, at det er uden interesse for kommunerne, når de laver de lokale varmeplaner, at begynde at spekulere i kulfyrede fjernvarmeverker.

Jeg vil gerne stille energiministeren et spørgsmål, hvis han har tid lige et øjeblik – det har han ikke. Men så vil jeg ved anden lejlighed stille et spørgsmål til energiministeren, der går ud på at finde ud af, hvilke overvejelser man gør sig i energiministeriet om skærpede miljøkrav ved kullene, om der er et samarbejde i gang. Vi har talt om det længe, især i miljøministerens regie, og det har været diskuteret længe at stille krav om indretning bl.a. af svovlrensingsanlæg. Jeg mener, at energiministeren må have en ret indlysende interesse, bl.a. for at kunne forsvare sit naturgasprojekt, i at presse sin kollega i regeringen til at kræve svovlrensning på alle kulfyrede anlæg.

Steffensen (KrF):

Hvis man skal se realistisk på tingene, kommer man nok ikke uden om, at man må forvente en jævnt stigende energiprisudvikling også inden for de kommende år. I kristeligt folkeparti tror vi dog ikke, at det tilnærmelsesvis vil blive en stigning som den, vi har oplevet med store ryk siden den første energikrise i 1973. Denne forventning baserer vi på, at der på verdensbasis satses mere og mere på et nuanceret energimønster, der skal gøre de enkelte lande mindre sårbare over for de store energikartellers manipulationer. Danmark er et eksempel herpå, idet vort energimønster jo forskydes fra overvejende olie mod kul og gas.

I kristeligt folkeparti ser vi med velvilje på denne udvikling, som vi gerne vil være med til at fremme, bl.a. med tilskud til nye alter-

[Steffensen]

native energiformer, der har brug for en økonomisk indsprøjtning for at blive kommercielt interessante. Skal vi lægge noget virkeligt i det, at vi taler om alternative energiformer, må vi også være villige til at give dem muligheder, der gør, at de har en reel chance for rent kommercielt at komme i betragtning.

Vi er også principielt imod energifgifter, for energi er ingen luksus. Vi frygter, at en energifgift i stedet for at indgå i en energipolitik bliver en form for statens uundværlige indtægt, og den udvikling mener vi er forkert. Vi mener, at energipriserne bør brydes i fri konkurrence, og at det er rigtigt at se det som et hovedprincip, og vi kan derfor kun acceptere energifgifter, der tjener overordnede formål for samfundet. Det er f.eks. – og måske først og fremmest – forsynings sikkerheden, det er et alsidigt energimønster, og det er f.eks. landets forbrug af fremmed valuta og lignende ting. Opkrævede energifgifter bør anvendes inden for selve energisektoren til udvikling og udbygning af nye energiformer og energikilder.

Der har lydt lidt stærke ord fra enkelte ordførere om naturgasprojektet. Kristeligt folkeparti er i princippet velvilligt stemt over for naturgasprojektets udvidelse. Vi har, da vi talte om den problematik for en tid tilbage her i folketinget, stillet nogle krav op, og dem står vi stadig væk fast på, men det må være en fordel for alle parter, at vi på en så rimelig og god måde som muligt får sikret et alsidigt energimønster i dette land, og det vil vi medvirke til.

Jeg mener i øvrigt også, det er udmærket, at fremskridtspartiet har taget initiativ til denne debat, således at vi kan få problemerne belyst, og der har jo allerede været fremsat mange forskellige synspunkter på dette område.

Energiministeren (Poul Nielson):

Jeg skal først sige til fru Annelise Gotfredsen, at regeringen jo ved adskillige lejligheder har haft anledning til at udtale sig imod fru Annelise Gotfredsens permanente forslag om en såkaldt uvidelig undersøgelse af naturgasprojektet; senest for et par uger siden havde statsministeren mulighed for at svare på et spørgsmål fra fru Annelise Gotfredsen, og regeringen har ikke ændret indstilling siden da.

Til hr. Lennart Larson vil jeg sige, at jeg i EP 81 ikke refererer til prognosen for olieprisernes udvikling i resten af århundredet, som om det er et objektivi grundlag, vi alle sammen kan tage som udgangspunkt. Det er også et skøn, men det er et skøn, som er et resultat af et bredt arbejde forud. Vi har ikke bare siddet med et let slag på tasken og så sagt noget. Det er det bedste skøn, som vi på et bredt grundlag med anvendelsen af de internationale kontakter osv., der er til rådighed, har fundet frem til. Derfor er det altså det skøn, jeg vil bruge som reference. Men det er da korrekt, som hr. Lennart Larson siger, at ingen nøjagtigt ved, hvordan det vil ske.

Jeg er også enig med hr. Lennart Larson i, at vi har skaffet os et pusterum og er ved at skaffe os et måske endnu længere pusterum i Danmark i forhold til andre lande. Det, det gælder om, er at fastholde den omstrukturering, der er i gang, med så stor kraft og hast som muligt, samtidig med at vi udnytter den opbygning af industriel know-how og teknologi, som denne i Danmark hurtigere foregående omstrukturingsproces giver mulighed for.

Vi kan altså gøre to ting på én gang, nemlig dels reducere vores olieafhængighed ved at omstrukturere, dels fremme udbygningen af nye industriområder i Danmark hurtigere, end det sker i andre lande. Det gælder både fjernvarmeteknologi, vedvarende energi og andre områder.

I det hele taget må man sige gennemgående også i forbindelse med det, hr. Steffensen så rigtigt var inde på, at det, vi bruger også den økonomiske styrkelse af energipolitikken til, nemlig den styrkelse, der ligger i de afgifter, der allerede er vedtaget her i Danmark, er netop at optrappe indsatsen for omstrukturering her i landet. Vi er faktisk i gang med at gennemføre det, som lige netop er ideen, nemlig at øge forsynings sikkerheden, sprede det på flere kilder og gøre tingene sådan, at vi valutamæssigt kommer i en bedre situation.

Jeg skal her erindre om, at den socialdemokratiske ordfører også pegede på, at de besparelser, vi har haft bl.a. som følge af de høje afgifter, betød, at vi kom af med omkring 4 mia kr. mindre sidste år som nation betragtet, end vi ellers skulle have betalt. Jeg tør ikke som hr. Lennart Larson sige, at det

[Energiministeren]

ikke er et afgiftsspørgsmål, men et pædagogisk spørgsmål at spare; jeg mener, det er en blanding af både afgifter, en oplysende indsats og faktiske tekniske omstillinger i systemerne.

Så vil jeg til hr. Lennart Larson og til hr. Emmert Andersen sige, at det er en sammenblanding af påstå, at det skulle være en kommunalretlig grundsætning, at hver energiform skal hvile i sig selv.

Der er ikke overtrådt nogen som helst kommunalretlige grundsætninger i og med, at vi har de olieafgifter eller den elafgift, vi har nu. Kommunalretten drejer sig, i det omfang den har en virkelig klarhed på dette punkt, om de enkelte forsyningssektors takstpolitik og ikke om samfundets afgiftspolitik i al almindelighed. Skulle de ting blandes sammen, ville det mest iøjnefaldende spørgsmål, der i så fald ville tegne sig, være afgiftsfrigtagelsen for kul, ikke mindst fordi det, der falder i øjnene dér, som hr. Waldorff også nævnte med reference til nogle bestemte kvarterer i København – man kunne også relatere til andre byer i landet – netop er den store forskel i varmepriserne, alt efter hvor man bor i landet. Forskellen er imidlertid ikke kun afgiftsbetinget, men skyldes også den forskel i de faktiske tekniske systemers økonomi, der er tale om. Men den bliver selvfølgelig forstærket af de afgiftsforskelle, der er.

Vi har jo fra regeringens og socialdemokratiets side ikke lagt skjul på, at der i takt med udviklingen af disse kollektive varmforsyningsystemer vil opstå et stadig mere iøjnefaldende problem i forbindelse med disse forskelle, især med hensyn til den økonomiske stilling, folk i zone 4 kommer i i forhold til andre. Dér er tankegangen, at vi først og fremmest skal satse på en så hurtig udvikling af andre ting end olie – vedvarende energi ikke mindst – i de områder, og så må vi i lyset af disse erfaringer se, hvordan prisudligningsdiskussionen senere hen eventuelt skal angribes. Vi mener ikke, at der på nuværende tidspunkt er noget grundlag for en prisudligning, men vi er altså opmærksom på den side af sagen. Andet kan vi ikke sige på nuværende tidspunkt.

Hr. Emmert Andersen stillede det spørgsmål, hvad der fortrænger naturgassen. Det er rigtigt, at det er det grundlæggende spørgsmål i vurderingen af samfundsøkonomien i

projektet, men hr. Emmert Andersen udtrykker det ikke korrekt, når han siger, at halvdel af det vil fortrænge kul eller billigere brændselsformer. Med den udvikling, vi har ikke bare accepteret, men medvirket til i forbindelse med varmeplanlægningen i de tre år, der er gået, siden forudsætningerne for projektet blev lagt fast her i salen, har vi understøttet realiteten i, at det er olie, der fortrænges, idet vi har ladet kraftvarmeområderne blive større og større og ladet naturgassen, om jeg så må sige, gå længere og længere ud på landet. Det er en del af nødvendigheden af ajourføringen af naturgasprojektet, at det af denne grund er blevet pålagt relativt større omkostninger, fordi vi laver den reservation, at hvor der samfundsøkonomisk rimeligt kan udnyttes eksisterende overskudsvarme i form af kraftvarmeprojekter, går det forud.

Jeg skal her erindre om, at Stignæsprojektet vil blive anbefalet og er anbefalet fra min side, til trods for at det, selv om det samfundsøkonomisk er ligeværdigt med en naturgasforsyning, koster tre gange så meget. Det er kun på den meget lange sigt, at man henter en principiel brændselsbesparelse i det. Det er grunden til, at jeg har sagt ja til det. Men det illustrerer altså også, at vi er parat til at flytte den grænse og successivt gør det. Også i Trekantområdet, som imidlertid hele tiden har været regnet for muligt for kraftvarmeforsyning, gennemfører vi en stor udbygning af kraftvarme og en vis indskrænkning af gassens mulige afsætningsområde. Derfor er det rigtigt, at vi i høj grad, næsten overvejende, fortrænger olie og ikke kul.

I kuldiskussionen, som jeg ikke tror vi bør føre til nogen konklusion ved denne lejlighed, er der fremsat en række interessante bemærkninger fra forskellige partiers side. Jeg har bidt mærke i hr. Waldorffs bemærkninger om, at det, man egentlig burde kræve, var, at kul bærer den omkostning, kul burde bære, hvis det skal løse samme problem, som andre brændselsformer kan løse, inklusive miljøspørgsmålet. Det er efter min mening en ganske sund tanke, som man må diskutere her, inden man kan nå frem til faste standpunkter. Der er flere muligheder: man kan overveje en kulafgift, og man kan overveje en mere konsekvent miljøligning over for kulanvendelsen. Det er selvfølgelig noget, vi drøfter i regeringen.

[Energiministeren]

Endelig skal jeg svare fru Lone Dybkjær specielt på spørgsmålet om variable olieafgifter. Den sidste bemærkning i min besvarelse var, at vi ikke har liggende et udarbejdet system, hvor det går op og ned, altså med en vis indbygget automatik. Jeg tror, det er meget, meget vanskeligt at lave, også fordi det giver olieselskaber en mulighed for at anticipere udviklingen og dermed sløre muligheden for en priskontrol. Det er en af grundene.

Jeg tror som fru Lone Dybkjær, at man med udgangspunkt i den principielle holdning med hensyn til, hvad det kan betyde energipolitisk, at man svækker eller ikke svækker den almindelige udvikling, i praksis i de givne situationer må se, hvad man på det principielle grundlag bør gøre. Det er såmænd alt, hvad der ligger i tankegangen.

Maisted (FP):

Jeg siger tak for den positive modtagelse, denne debat har fået af alle minus socialdemokratiet. Det var virkelig morsomt at høre, at hr. Løvig Simonsen syntes, det var en overflødig debat, hvorefter samtlige folketingets øvrige partier udtalte, at de syntes, det var glimrende, at vi havde fået denne debat. Der var især én ting her til sidst, der virkelig var et skoleeksempel på, hvordan den energiminister kan udtale sig, så der ikke er en djævel, der forstår, hvad han mener. Han siger variable olieafgifter, og når fru Lone Dybkjær siger, det er en dårlig idé, begynder han at komme med en eller anden sort snak. Det, ministeren mener, er forhåbentlig, hvis jeg ellers har forstået det, der er blevet sagt tidligere, at han agter at lave en fast pris på olie, og at afgiften stiger, hvis olieprisen falder på verdensmarkedet, sådan at der bliver fastholdt den samme pris på olien, og når prisen stiger på olie, har han tænkt sig at sænke afgiften, sådan at han stadig væk fastholder den samme pris på olien. Det var i hvert tilfælde sådan, jeg havde forstået det med en variabel olieafgift.

Men det, der skiller folketingets partier, er jo helt oplagt, at socialisterne ingen tillid har til den danske befolkning. Det osrer jo af mistillid her, der skal styringsmidler til, den skal styres på alle leder og kanter, fordi den mindst sandsynligt ikke reagerer fornuftigt. Jo, selvfølgelig reagerer den danske befolkning da for-

nuftigt. Når priserne på energien stiger, prøver folk på at isolere og bespare sig ud af disse vanskeligheder. Og når så energiministeren og socialdemokratiet yderligere har tænkt sig at give dem tilskud af forskellig art, modtager de selvfølgelig disse tilskud og udnytter dem. Det er der ikke noget nyt i, det er gode markedsmekanismer, der her fungerer.

Når vi taler om, at vi har lavet nogle særlige besparelser, må man også huske på, at Danmark har særlige klimatiske forhold i forhold til andre lande – vi bruger endog den største del af vores energi på varmekorbrug – og derfor har vi altså kunnet lave større besparelser på energiområdet end mange andre; f.eks. fordi de har billige elpriser i Sverige og Norge, har der ikke været det incitament for befolkningen til at lave så store besparelser.

Men hvad der også nok er vigtigt at fremhæve her, er, som det er fremgået af debatten, at regeringen står temmelig alene med disse afgifter, i hvert fald de variable, og det betyder, at ministeren, uanset hvad han kan få regeringen med til, ikke har flertal for disse tanker. Selv SF vil jo ikke stemme for en fuld afgift, tværtimod vil de lade fald i oliepriserne komme forbrugerne til gode, og det gør de selvfølgelig ud fra den fornuftige betragtning, at reallønnen trænger til at blive styrket, efter at den socialdemokratiske regering har undergravet befolkningens realløn og har skabt arbejdsløshed og med forøgede afgifter selvfølgelig vil forstærke denne arbejdsløshed.

Vi kan stemme for det konservative folkepartis forslag om motiveret dagsorden, og vi er også positivt indstillet over for de tanker, hr. Lennart Larson er kommet med. Skulle det komme så vidt, at de udmønter sig i et dagsordensforslag, vil vi også stemme for det.

Løvig Simonsen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Maisted, at grunden til, at vi fik så god en debat, jo ikke behøvede at være forespørgselsens indhold, og det viste sig jo faktisk også, at selve forespørgselsdebatten kom til at beskæftige sig med mange andre ting. Den er næsten blevet en bred energipolitisk debat, hvor hver kom med de synspunkter, man har som kæpheste, og som man også tidligere har givet udtryk

[Løvig Simonsen]

for. Derfor vil jeg også gerne knytte nogle kommentarer til naturgasprojektet, som har været oppe flere gange. Hvem er det egentlig, der prøver på at bringe dette projekt i mis-kredit? Hvem er det, der prøver på at gøre opmærksom på, at det ikke er rentabelt, og hvem er det, der prøver på at gøre opmærksom på, at vi ved at indføre disse ting får nogle anlægsudgifter, som vi ikke kan betale os ud af?

De glemmer og overser fuldkommen, at der er også en forsyningssikkerhed, endda en forsyningssikkerhed leveret af et råmateriale, som vi selv har.

Jeg kommer fra et område i Danmark – det er Maribo på Lolland – hvor vi ikke får naturgas, og dér er det store problem ikke, hvad vi skal have i byerne, som det også er nævnt. Vi er da enige om at lave et affaldsforbrændingsanlæg i de kommuner. Vi er også enige om i vores fjernvarmestyrelse at få kulfyringsanlæg. Det kan vi sagtens blive enige om, for det kan forbrugerne se er fornuftigt. Men de, der bor uden for byområdet, siger: hvad får vi? Kan vi være sikre på, at vi får olien, hvis vi får en oliekrise igen, eller hvad har I tænkt på at vi skulle have? Der er muligheden for halmfyringsanlæg og for vedvarende energi, men det slår ikke til altid. Derfor er det også et spørgsmål, om det ikke ville være mere rimeligt, at vi fik en regionalisering, når det drejer sig om tilskud til vedvarende energikilder. Nede hos os er der i hvert fald en klar forståelse for, at naturgas ville klare mange af disse problemer.

Det er heller ikke sådan, at man skal have naturgas for enhver pris. Nej, man må dele markedet, når det gælder kraftvarme og el, alt efter hvor det er fornuftigst, og det synes jeg burde komme frem en gang imellem i debatten.

Det er lige så indlysende, når vi diskuterer disse ting – og jeg nævnte det også i min ordførertale – at der er nogle konsekvenser for den enkelte forbruger, som skal tages med. Der er visse af de ting, som SF var inde på, som klart skal indgå i en sådan debat og i sådanne overvejelser. Jeg nævnte også, at det er således, at man i den komplekse situation, vi er i, ikke altid kan finde enkle regler at administrere og udføre arbejdet efter. Det er overvejelser, der skal foregå for at se, hvilke konsekvenser det har dels for forbrugerne, dels for vores forsyningssituation,

og alt dette skal selvfølgelig diskuteres og debatteres, således at vi kan finde rimelige ordninger.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at det, der er det vigtigste – og det synes jeg man ofte glemmer i debatten herinde – er vores forsyningssituation. Alle og enhver ved, at der ikke er olie nok ud over år 2000. Der er ingen, der tror på, at vi finder store vedvarende oliekluder, som kan springe evindeligt, og ofte diskuterer man ud fra en situation, som man har glemt, nemlig oliekrisen i 1979.

Jeg mener, det havde været rigtigt at tage disse betragtninger med og ikke altid føre en kortvarig politik og sige: ja men dette her vil gavne nu og her. Nej, det skulle gerne kunne ses i en sammenhæng, således at det også bliver til gavn for vore efterkommere, og således at den politik, vi fører, også er til gavn for den tredje verden. Det er så sjældent, vi tager det med i debatten, men det er da klart, at når vi nedsætter vores olieforbrug, bliver der også mere olie til de øvrige, og det kunne godt tænkes, at andre lande kunne lære af os i dette tilfælde.

Vi kan ikke stemme for det foreliggende dagsordensforslag og vil selv fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget tager energiministerens redegørelse til efterretning, går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

Annelise Gotfredsen (KF):

Jeg må hellere røbe en hemmelighed med det samme, og det er, at vi naturligvis ikke kan stemme for det dagsordensforslag.

Jeg er fuldstændig klar over, at regeringen og statsministeren er modvillige mod at lade den undersøgelse foretage, som vi har talt om så mange gange. Det ved vi udmærket godt. Men det lader til, at der trods alt er flere og flere partier, der er blevet betænkelige ved den økonomiske udvikling i forbindelse med naturgasprojektet. Det kan vi se af den strøm og stribet af spørgsmål og ønsker

[Annelise Gotfredsen]

om undersøgelser, der ligger i udvalgene. Der er spørgsmål til flere ministre i flere udvalg, som endda er så heldige, at de selv har medlemmer af deres ministerium siddende i bestyrelsen hos D.O.N.G., og de spørgsmål må man naturligvis have løst, inden man kan gå videre og fortsætte med udvidelser eller indskrænkninger eller fastfrysning af priser, hvad enten det er gaspriser eller forhøjelse af afgifter. Det kan ikke lade sig gøre på et uklart og ufuldstændigt grundlag og med så ændrede forudsætninger.

Hvis vi er venlige, siger vi, at forudsætningerne ikke var forkerte, da vi vedtog projektet, men selv om de ikke var det, er de nu så ændrede både prismæssigt og afsætningsmæssigt, at man ikke kan køre videre på den måde uden at få den uvildige undersøgelse. Så godt som alle partier i udvalgene har ytret ønske om at få besvaret disse spørgsmål. De ligger stadig væk ubesvarede, og det kan naturligvis ikke lade sig gøre, at man går videre på den måde.

Den socialdemokratiske ordfører kørte meget på spørgsmålet om forsyningssikkerhed, og det har vi jo hørt mange gange. Forsyningssikkerhed er ikke et helligt begreb, det er et begreb, der koster kroner og øre, det er et begreb, der betyder realløn og arbejdspladser, hvis man bruger penge på en forkert måde. Der er ikke noget mystisk i det.

Det, vi har vundet ved de oliebesparelser, som vi alle sammen er enige i vi skal have, skal ikke gives forkert ud igen, men det er det, der kan ske, hvis vi styrer. Dette projekt, varmeplanloven, lægger op til en kolossal styring; den sætter markedsmekanismerne ud af funktion, og vi opnår muligvis derved en samfundsmæssigt og privatøkonomisk dårlig løsning. Vi kommer ikke uden om, at forhøjelser af afgifterne betyder en konkurrencelettelse for de andre energiformer, og det er ingenlunde givet, at det, som det ligger i dag, vil give en privatøkonomisk og samfundsoekonomisk fordel.

Det er heller ikke rigtigt, som ministeren hævder, at alle muligheder for kraftvarme er undersøgt. Ministeren siger det indtil hudløsheit den ene gang efter den anden, men der er jo stadig væk flere kommuner, der har ønsket at få kraftvarme. Decentrale kraftvarmeværker har været ønsket rundt omkring, og det har man altså afvist ud fra prognoser

om et elforbrug, prognoser, som der godt kan ytres usikkerhed om. Hvad med f.eks. de elvarmepumper, som man på forskellig måde i øjeblikket har haft travlt med at lægge hindringer i vejen for? De kræver også elforbrug. Jeg mener, det ikke er rigtigt, når ministeren hævder, at man har taget stilling til alle ønsker om en rimelig form for kraftvarmeforsyning.

Ministeren siger, at en variabel afgift er umulig, og det er den naturligvis, hvis ministeren tager sit udgangspunkt i det energipolitiske, om man skal svække den ene eller den anden energiforsyningsform eller man ikke skal gøre det. Men hvad er det, der skal svækkes, hvor er økonomien? Der er et væld af spørgsmål, og dem må vi have løst først.

Lennart Larson (V):

Først om dagsordenerne. Jeg vil anbefale min gruppe at stemme for det konservative forslag imod socialdemokratiets forslag. Men det skal vi jo først afgøre i morgen.

Den socialdemokratiske ordfører, hr. Løvig Simonsen spørger, hvad de, der er udenfor, skal gøre. Det skal jeg sige hr. Løvig Simonsen: de skal først købe dyr olie, så skal de have den højeste olieafgift, som ministeren vil sætte op, så vi kan blive ved med at holde den på den højest mulige pris, så skal de købe deres eget oliefyr og holde det ved lige, og så skal de over deres skatter og afgifter være med til at betale, at eventuelle naturgasforbrugere måske skal have billigere naturgas. Det er det, de forbrugere skal gøre, der er udenfor.

Nu skal vi ikke snakke så meget om kulbrinte og planlægning, for det er ikke det, forespørgslen drejer sig om, men jeg vil gerne lige sige, at hvis man vil gøre noget for den tredje verden og den næste generation, så skal man lade være med at bruge flere kulbrinter overhovedet, end der er behov for at bruge, og man skal samle alt det spild op, man kan.

Det, man skal gøre med sin energiplanlægning, er at sikre størst mulig brændselsbesparelse og mest mulig beskæftigelse. Så er det sagt. Det er det, man har gjort hidtil, og som muligvis skal stoppes.

Hvad angår spørgsmålet om afgifterne, er det da rigtigt, som det er sagt af flere ordførere, at vi jo har en afgift. Ja tak, vi har en

[Lennart Larsson]

afgift, der er ens; der er ens afgift på olie, og der er ens afgift på gas, men nu kommer der en ny ting, der hedder naturgas, og jeg har hørt ministeren sige, at vi nok også skal have afgift på kul, men naturgas skal vi ikke have afgift på. Det er egentlig dér, forviklingen kommer ind. Loven blev i sin tid vedtaget med det grundlag, at man måtte ikke ændre ved de hidtidige kommunalretlige byrdefordelinger. Nu går staten ind, som den aldrig har gjort før, og leger forsyningsvirksomhed, leger med søkort uden at være skipper, og så er det, man må sikre, at der skal gælde de samme principper, når staten går ind, som når kommunerne går ind. Det blev bekræftet dengang, at man ikke ville ændre det, men det, der sker nu, er, at man lægger afgifter – og meget høje afgifter – som en tung byrde for nogle borgere, der ikke kan købe nogen andre ting, medens andre til gengæld ikke skal have nogen afgifter overhovedet. Det andet, der sker, når man gør det, er, at man ikke får brug for den frie markeds mekanisme, hvis man fastsætter en bestemt oliepris, man får ganske simpelt ikke omkostningsgrundlaget ind i billedet.

Derfor er det så væsentligt, at man sikrer det, der har været tradition i det danske samfunds forsyningsvirksomhed, nemlig at det er kørt forretningsmæssigt, professionelt, med ansvar over for bestyrelse, aktionærer, hvor mange de måtte være, og repræsentantskaber, og at de over for de forbrugere, de skal forsyne, skal garantere for, at den måde, de behandler deres omkostninger på, den måde, de skaffer energi på, absolut er den rigtigste og den billigste måde, og så kan de ikke blive draget til ansvar for det.

Men når man begynder i den gale ende og vil til at diskutere afgifterne, vil variere, hvad forbrugerne skal betale, og oven i købet vil give de forbrugere, der bor udenfor, den store afgift, så er man på galt spor. Jeg vil gerne igen henvise til betænkningen (Folketings-tidende 1971–72, tillæg B sp. 1893 og 1894) for anlægslov for naturgasforsyning m.v. samt ministerens svar sp. 1897 og 1898 (samstedes). Jeg skal tillade mig på CDs og venstres vegne at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget opfordrer regeringen til at sikre en energipolitik, herunder en fastsæt-

telse af energiafgifter, der er baseret på principperne om,

1) at hver enkelt energiforsyning økonomisk skal hvile i sig selv, og

2) at den ikke må ændre byrdefordelingen mellem de enkelte borgere,

går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Emmert Andersen (CD):

Det er til energiministeren vedrørende fortrængning af olie. Jeg har endnu ikke set nogen beregninger, der beviser, at naturgassen kun vil fortrænge olie nu og i de næste 25 år frem i tiden.

I de områder, der skal fortrænges olie på, kan vi prøve at kigge på industrien. Den væsentligste del af industrien kan bruge andre og billigere energiformer end olie. Hvis vi påtænker at bruge naturgas på fjernvarmeværker, vil det sige, at vi først putter naturgassen ind i et fjernvarmeværk, så fyrer vi op dér og sender noget vand ud i nogle rør i et distributionsnet, som er meget, meget dyrere end det distributionsnet, man anvender til naturgassen, og har et varmetab. Det ville da i hvert fald være smartere at sende naturgas direkte ud til de enkelte huse fremfor at sende den ind i et fjernvarmeværk først.

Det samme gælder kraftvarmeværker. Vi bliver nok nødt til at kigge på beregningerne for disse kraftvarmeværker, for deres overskudsvarme er, som jeg sagde før, i princip gratis. Det vil være bedre at afkøle den rundt omkring i husene end at afkøle den ude i bæltter og stræder.

Jeg kan heller ikke forstå, at det ikke kan svare sig at lægge en ledning fra et kraftvarmeværk til et tæt bebygget område, det kunne f.eks. være Hillerød eller Helsingør, og anvende kraftvarmen dér. Jeg kan godt se, at investeringen i distributionsnettet bliver større i første omgang, men vi har energipolitisk varme til rådighed, og det vil sige, at vi ikke skal til at importere mere kul eller olie til brændsel, og dermed sparer vi altså også valuta. Der er en balance i det.

[Emmert Andersen]

Også til parcelhusene i tæt bebyggede områder vil det kunne svære sig at anvende denne overskudskraftvarme. I de tynde områder tror jeg nok man må kunne se den fantasi, der ligger i den danske befolkning, for vi taler om 25 år frem i tiden. Ved at indføre naturgas i disse områder har man bundet sig til den dyreste energiform i de næste 25 år. Det vil altså sige, at det samfundsmæssigt ikke hænger sammen. Hvis vi får a-kraftværkerne, kan man begynde at spekulere på at indføre elvarme rundt omkring. Det er også en situation, som man må tage med i overvejelserne, når vi taler om naturgas.

Jeg synes, der er god grund til at kigge naturgasprojektet efter i sømmene og finde ud af, hvad der gavner samfundet bedst som helhed, og jeg tror, at vi kommer til den konklusion, at det bedste nok ville være at sælge det og sælge det til Vesttyskland. Dermed undgår vi de variable afgifter.

Så skal jeg lige til sidst sige, at vi også kan stemme for de konservatives dagsordensforslag foruden vores eget selvfølgelig, og at vi vil stemme imod regeringens.

Lone Dybkjær (RV):

Det radikale venstre kan stemme for det af socialdemokratiet fremsatte dagsordensforslag.

Jeg ville egentlig have sagt noget til hr. Waldorff om afgift på kul; nu kan jeg ikke se hr. Waldorff i salen, og så er det måske ikke så interessant, men jeg vil blot gøre opmærksom på, at jeg sådan set var inde på de samme betragtninger som hr. Waldorff om, at man måske burde overveje at kigge lidt mere på den miljømæssige side af hele kulspørgsmålet, således som hr. Waldorff også i sin tale opfordrede ministeren til, da ministeren var optaget af en anden vigtig samtale. Men så skal jeg gentage hr. Waldorffs spørgsmål nu, da hr. Waldorff åbenbart ikke selv er her.

Hr. Maisted synes jeg i og for sig leverede et udmærket bevis for afgifternes berettigelse, idet hr. Maisted sagde, at danskerne havde sparet meget. Det er helt rigtigt, at vi har særlige forudsætninger for at gøre det – forudsat at vi kan sætte ind på at spare på opvarmningen, fordi vores forbrugsmønster er anderledes end i de fleste af de lande, vi normalt sammenligner os med – på den måde, at en større del af vores forbrug går til op-

varmning. Det gælder også, når vi sammenligner os med Sverige.

Men så sagde hr. Waldorff yderligere, at Sverige ikke havde sparet så meget, og at det også skyldes, at de har haft billig el og derfor ikke har haft et motiv for at spare. Det er jo korrekt, og når vi har afgifter i dag, er det bl.a. for at være med til at støtte, at man sparer på dette område, hvad der både energimæssigt og valutamæssigt er en fornuftig ting. Så jeg synes egentlig, at talen var udmærket som bevis for, at afgifter kunne være nyttige.

Til fru Annelise Gotfredsen synes jeg man må sige, at al fru Annelise Gotfredsens tale om energipolitikken er: for øvrigt mener vi, at naturgasprojektet bør undersøges af en uvildig kommission, eller hvad man nu kan finde på at tilføje. Der er i og for sig ikke noget nyt i, at de konservative er imod naturgasprojektet; det, jeg egentlig blot kunne tænke mig, var, om vi ikke kunne få en lidt forenklet sagsbehandling af dette her, så vi ikke brugte så forfærdelig megen tid på at diskutere det spørgsmål på den måde, som fru Annelise Gotfredsen lægger op til. Jeg mener altså, om vi kan indføre nogle standardbetragtninger om, at for øvrigt er de konservative imod naturgasprojektet, og så gå videre til den næste sag på dagsordenen, eller noget, der minder om det.

Så var det i øvrigt interessant at høre, at der i hvert fald var én såkaldt vedvarende energikilde, som fru Annelise Gotfredsen støttede, nemlig elvarmepumperne, og at det skulle være motivet for den videre udvikling i elvarmen. Der er jeg nok ikke helt enig og har derfor også givet tilslutning til, at vi nu kun støtter elvarmepumperne med 10 pct.s tilskud.

Det var også interessant at høre hr. Lennart Larson. Jeg var glad for at høre, at hr. Lennart Larson mente, at den energipolitik, der hidtil havde været ført, havde ført til størst mulige besparelser og størst mulig beskæftigelse – jeg tror endog, det vil glæde energiministeren om muligt mere, end det faktisk glædede mig – og at det er det, vi er ved at ødelægge. Det synes jeg nu ikke denne tale og heller ikke energiministerens tale giver udtryk for.

Men det, der i og for sig undrede mig mere, var hr. Lennart Larsons betragtninger om, at afgifterne er ens. Afgifterne er da ikke

[Lone Dybkjær]

ens; der er én afgift på el, der er én afgift på olie, og der er én afgift på gas, og der er ingen afgift på kul. Det er rigtigt nok, at olie kun har én afgift, så for så vidt er det rigtigt, at de er ens. Men der var heller ikke tale om, at der ikke kun skulle være én afgift på olie, hvis man ville overveje at hæve den eller for den sags skyld sænke den, så jeg begriber ærlig talt ikke argumentationen fra hr. Lennart Larsons side.

Så sagde hr. Lennart Larson, at der ikke var tale om de frie markeds kræfter. Ja men der er altså afgift på olie i dag, og den forstod jeg ikke hr. Lennart Larson ville fjerne, så vi har i forvejen ikke de frie markeds mekanismer, i hvert fald ikke totalt, ifølge det, hr. Lennart Larson sagde.

Så talte hr. Lennart Larson om ansvarlige bestyrelser, ansvarlige repræsentantskaber og ansvarlige personer i det hele taget. Jeg kan for så vidt godt være enig med hr. Lennart Larson i, at det er nyttigt, at man altid kan placere ansvaret. Men når vi nu kommer til at diskutere naturgasprojektet ved det næste forslag, der er på dagsordenen, må vi konstatere, at det faktisk ikke er sådan i dag, for i dag er det jo sådan, at de regionale selskaber uden videre kan overvælte deres udgifter på D.O.N.G. eller på naturgasprojektet som helhed, og der er ikke tale om nogen ansvarlighed i det system, vi dér har. Derfor synes vi – og det er også en diskussion, vi kommer til at føre – at det er rimeligt, at vi har en vis ansvarlighed over for forbrugerne.

(Kort bemærkning).

Annelise Gotfredsen (KF):

Jeg vil bare sige til fru Lone Dybkjær, at det går ganske af sig selv med at tage gasprojektet og betænelighederne ved det op til debat; bl.a. kommer det frem i det forslag, som vi skal diskutere, når dette her er overstået.

(Kort bemærkning).

Lennart Larson (V):

Jeg må have udtrykt mig lidt uklart, for det er rigtigt, når jeg siger, at vi er kommet langt med hensyn til vores energibesparelse i dette samfund, men jeg har flere gange gjort opmærksom på – og det er sket, inden varmeplanlægningen er trådt i kraft – at det er

de bestående forsyningsselskaber og forbrugerne, der i forening har sikret, at man har nået de store energibesparelser.

Hvad angår olieafgiften, er der i dag ens afgift på både olie og gas, og det skal der også være på naturgassen i fremtiden, hvis man vil have skat på olien.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Foreløbig er situationen jo ikke helt den, at gas- og naturgassituationen er den samme.

I øvrigt vil jeg gerne sige til fru Annelise Gotfredsen – for der ikke skal være tvivl om min holdning til det – at grunden til, at vi har rejst spørgsmålet om prisfastsættelsen på naturgas, ikke er, at vi har villet lægge naturgasprojektet for had, men at vi har villet sørge for, at naturgasprojektet får en rimelig udførelse, sådan at man ikke uafsladelig kan fremføre en stribe af mistænkeliggørelser af, hvad der foregår blandt de mennesker, der er involveret i projektet. Det er det, jeg synes de konservative gør. Det er helt acceptabelt, at de er imod naturgasprojektet. Man kan være enig i, at man skulle have indført det, eller ej – og jeg har sagt, at den radikale grundelse for at gøre det var forsyningssikkerheden – men jeg synes ikke, det er rimeligt at blive ved på den facon, som de konservative gør det, at forfølge naturgasprojektet i den forstand, at man mistænkeliggør en hvilken som helst oplysning, der kommer frem om det projekt.

Energiministeren (Poul Nielson):

Først en kort bemærkning til fru Annelise Gotfredsen, som siger, at alle kraftvarmemuligheder ikke er undersøgt. Det, der er linjen, er, at vi, hvad angår udnyttelsen af eksisterende muligheder, går meget, meget langt, men at give sig til at lave nye elværker, før end der virkelig er behov for dem, gør vi kun i særlige tilfælde. De særlige tilfælde er bl.a. en to-tre års fremskyndelse af et værk i Avedøre, som jeg er sikker på fru Annelise Gotfredsen er vel informeret om, og så er det et værk i Haderslev, ét i Frederikshavn og ét i Brønderslev, alle sammen kulfyrede, og så to små naturgasfyrede eksperimentelle værker i Ullerslev og Bredballe. Det er alt sammen for at få erfaringer, således at vi, når vi får brug for mere strøm, kan udnytte mulig-

[Energiministeren]

hederne for en decentral kraftvarmeudbygning af mere massiv størrelse, således at vi samler alle mulighederne for kraftvarme op, når vi skal til at lave nye værker i begyndelsen af 1990'erne.

Om de prognoser, der ligger til grund for denne linje, hersker der ingen uenighed mellem elværkerne og energiministeriet. Det er, når vi kommer op i 1990'erne, at der er fastholdt en divergens, men indtil da er der ingen uenighed. Man må vel også sige, at udviklingen indtil nu mere end underbygger den lave stigningstakt, som vi har lagt til grund.

Til hr. Lennart Larson må jeg sige, at jeg med interesse vil afvente venstres gruppes stillingtagen til dette. Jeg forstår, at hr. Lennart Larson, samtidig med at han har stillet et forslag til dagsorden, også vil anbefale gruppen at stemme for den konservative dagsorden.

Vi kan fra regeringens side ikke se noget særligt formål i at stemme for det dagsordensforslag, hr. Lennart Larson nu har stillet.

Jeg skal gentage, hvad jeg sagde før, nemlig at det kommunale princip om, at kommunale forsyningsvirksomheder skal hvile i sig selv osv., jo ikke er et retligt princip, der er overordnet i forhold til landets almindelige afgiftspolitik. Det er en sammenblanding, der ikke er sagligt grundlag for at foretage. Når hr. Lennart Larsons dagsordensforslag indeholder den betragtning, at man ikke må ændre byrdefordelingen for de enkelte borgere – jeg må forstå ved hjælp af afgifterne – skulle det måske forstås sådan, at den nuværende faktiske situation i sig selv er udtryk for en højere retfærdighed. Det kan vi i hvert fald ikke se at den kan siges at være. Der er mange ting, der kunne diskuteres, når man ser på forholdene nu, ikke mindst den situation, der vil udvikle sig mere og mere i de kommende år, og som allerede nu kendes, nemlig at folk i kraftvarmebyerne har varme væsentligt billigere, end andre kan have det, og den problemstilling mener jeg ikke vi bare kan vende ryggen.

Man kan også tage f.eks. etableringen af Fynsværkets varmfond som et udtryk for, at man i Odense erkender, at den varme, borgerne i Odense får, er for billig, hvorfor man har lagt et 30 pct.s tilskud oveni til anvendelse rundt omkring til energiformål på Fyn efter Fynsværkets bestyrelses afgørelse. Det

er da et udtryk for, at den eksisterende byrdefordeling ikke i sig selv er udtryk for en højere retfærdighed, når man laver den konstruktion.

Til hr. Emmert Andersen skal jeg sige, at tanken om, at kernekraft og elvarme skulle være bedre end naturgas, mener jeg er en måde at stille det op på, som reducerer vores mulighed for nuanceret at drøfte sagerne ud fra den grundforudsætning, at vi skal have et alsidigt, mere flerstrengt præget energisystem. De lande, der udvikler og anvender kernekraft i Europa, er samtidig lande, der også satser stærkt på naturgas netop til andre formål end elproduktionen. Det gælder også Sverige, og det gælder i høj grad Vesttyskland og Frankrig, at man ønsker at øge naturgassens andel af forsyningsystemet som noget, der supplerer en i øvrigt udmærket og billig måde at lave strøm på, som kernekraften er. Men at stille det op som noget, der skal erstatte hinanden, er en tankegang, som strider mod ønsket om at lave et mere diversificeret system.

(Kort bemærkning).

Lennart Larson (V):

Det, ministeren sagde, kræver alligevel et svar. Det, vi taler om, er jo skatter og afgifter, og det, vi taler om, er skat på kulbrinter, der skal være ensartede. Man kan jo ikke begynde at tale om, at man skal til at tage skat på affald også. Jeg kan ikke forestille mig, at man skal til at betale skat af noget, man udnytter, og som ellers var gået til spilte. Rent faktisk er det jo sådan, at 70 pct. af den varme, man bruger, når man bruger 100 pct. varme, ville være gået til spilte, hvis man ikke brugte den, så det, der skal beskattes, må så blive de 30 pct. kulbrinte, og dér skal det efter min opfattelse være den samme skat.

Jeg vil også gerne lige kort sige, at det er klart, at det er det kommunalretlige princip, loven blev vedtaget på, for ellers havde der jo ikke været nogen grund til her i folketinget at stille en dagsorden, hvor man henstiller til regeringen, at den ikke laver den store byrdefordeling på sin egen energipolitik og lader den svage komme til at betale for den stærke.

Hermed sluttede forhandlingen.

Anden næstformand (Ebba Strange):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om de dagsordensforslag, der er fremsat af fru Annelise Gotfredsen, hr. Løvig Simonsen og hr. Lennart Larson, blive foretaget i mødet i morgen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om prisfastsættelse på naturgas.

[Af Lone Dybkjær (RV) m.fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 74. Fremsat 14/4 82).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Energiministeren (Poul Nielson):**

Regeringen opfatter forslaget fra det radikale venstre som et positivt forsøg på at bidrage til en løsning af nogle af de uafklarede punkter, som har præget debatten om naturgasprojektet, og som et forsøg på at bidrage til at fastholde projektet som et økonomisk velfunderet projekt trods de store ændringer, der har været i en række af forudsætningerne bag projektet, siden det blev besluttet.

Dersom det er et ønske her i folketinget, vil regeringen være åben for at ændre på priskapitlet i lov om varmforsyning, således at det i lovsform fastslås, at der vil være et maksimum for, hvad forbrugerne kan blive stillet over for, som ikke må være højere end det, man kender, og således at kollektive varmforsyningsanlæg skal kunne arbejde med flerårige budgetter og med priser, som er differentieret sådan, at de kan sikre, at der kan sælges gas og varme i øvrigt til konkurrencedygtige priser, og således at man kan stile mod den bedst mulige udnyttelse af de faste anlæg, der ligger bag disse leverancer.

Regeringen stiller sig altså positivt over for en ændring af priskapitlet, sådan som de radikale foreslår det her, hvis der i øvrigt måtte være baggrund i folketinget for en sådan ændring.

Det vil formentlig være urimeligt ikke at udstrække visse af ændringerne af varmforsyningslovens priskapitel til alle former for

kollektiv varmforsyning. Ikke mindst vil spørgsmålet om flerårige budgetter i denne forbindelse være vigtigt, fordi de problemer, man i dag drøfter så intenst specielt i forbindelse med naturgassen, jo overhovedet ikke er anderledes end de problemer af økonomisk art, som fremtidige nye og endnu mere investeringstunge opgaver – ikke mindst kraftvarmeprojekterne – vil stå over for i deres indkørfase. Derfor er der denne opbygningsproblemstilling i høj grad også for de andre meget store og tunge projekter.

Som jeg nævnedes for et stykke tid siden i eftermiddags, er det samlede investeringsniveau for kraftvarmeudbygningen i de næste 15 år omkring dobbelt så højt som hele gasprojektet på de 11–12 mia kr. Det er, som om det grundlag, debatten føres på, var omvendt. Hvis der skulle indtræde den situation, som vi mener er hypotetisk, hvor den omkostningsbestemte forbrugerpris overstiger prisen på olie, sådan som det er anført som en risiko i bemærkningerne til forslaget, og vi derved kunne få urimelige omkostninger for naturgasbrugerne, er regeringen enig i, at den risiko bør bæres af samfundet som helhed og ikke af de forbrugere, som – nogle frivilligt, nogle med en kommunal, lokalt besluttet tilslutningspligt bag – bruger gassen. Vi forventer ikke, at der bliver behov for rent faktisk at udnytte et sådant sikkerhedsnet, men det er rigtigt set af forslagsstillerne, at det kan være rimeligt, at forbrugerne ved, at der er et sådant sikkerhedsnet, således at vi siger dels, at prisen højst må være sådan og sådan, dels at man, hvis det, man taler om, skulle gå hen og gå galt, ikke af den grund heller vil komme over det niveau. Det synes jeg er psykologisk rigtigt også.

Vi er altså enige i, at der er behov for, at forbrugerne får klarhed over prisen på naturgassen, og er indstillet på lovmæssigt at fastslå, at den oliepris, som man i øvrigt kender i opvarmningssektoren, skal udgøre loftet for gassen. Der er jo nogle differentieringer, alt efter om det er en villa eller en blokcentral, osv., og det er ikke kun gasolien, der er tale om, men den differentiering vil også kunne indarbejdes i det princip som sådant.

Vi er opmærksomme på, at der kan være problemer ved at fastholde en naturgaspris svarende til et sådant loft i det tilfælde, hvor olieprisen over en årrække reelt stiger betydelig mere end det, den omkostningsmæssige